

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

1959 · 50 · 2009

*Traducere neoficială a variantei engleze a hotărârii,
efectuată de către asociația obștească „Juriștii pentru drepturile omului”*

MAREA CAMERĂ

CAUZA PALADI c. MOLDOVEI

(Cererea nr. 39806/05)

HOTĂRÂRE

STRASBOURG

10 martie 2009

Această hotărâre este definitivă, însă poate fi subiect al revizuirii editoriale.

În cauza Paladi c. Moldovei,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului, întrunită în cadrul Marii Camere compuse din:

Jean-Paul Costa, *Președinte*,
Peer Lorenzen,
Françoise Tulkens,
Karel Jungwiert,
Elisabet Fura-Sandström,
Egbert Myjer,
Sverre Erik Jebens,
Ján Šikuta,
Ineta Ziemele,
Mark Villiger,
Giorgio Malinverni,
Luis López Guerra,
András Sajó,
Mirjana Lazarova Trajkovska,
Nona Tsotsoria,
Işıl Karakaş,
Mihai Poalelungi, *judecători*,

și Vincent Berger, *Jurisconsult*,

Deliberând la 14 mai 2008 și la 28 ianuarie 2009 în ședință închisă,

Pronunță următoarea hotărâre, care a fost adoptată la ultima dată menționată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află o cerere (nr. 39806/05) depusă împotriva Republicii Moldova la Curte, în conformitate cu prevederile articolului 34 al Convenției pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale („Convenția”), de către dl Ion Paladi („reclamantul”), la 9 noiembrie 2005.

2. Reclamantul a fost reprezentat de către dl G. Ulianoschi, avocat din Chișinău. Guvernul Republicii Moldova („Guvernul”) a fost reprezentat de către Agentul său, dl V. Grosu.

3. Reclamantul a pretins, în special, că nu i s-a acordat asistență medicală corespunzătoare și că a fost deținut fără un temei legal și în lipsa motivelor verosimile de a bănuși că el a săvârșit o infracțiune. El s-a plâns de lipsa motivelor relevante pentru prelungirea detenției sale și de durata de timp în care au fost decise cererile sale *habeas corpus*, precum și de refuzul de a examina un recurs și o nouă cerere *habeas corpus* depuse de el. De asemenea, el s-a plâns de omisiunea autorităților de a se conforma prompt măsurilor

provizorii indicate de Curte la 10 noiembrie 2005 în temeiul articolului 39 al Regulamentului Curții.

4. Cererea a fost repartizată Secțiunii a Patra a Curții (articolul 52 § 1 al Regulamentului Curții) compusă din Judecătorii Bratza, Casadevall, Bonello, Traja, Pavlovschi, Garlicki și Mijović, precum și din Grefierul Secțiunii, Lawrence Early. La 10 noiembrie 2005, Președintele Camerei a decis să indice Guvernului măsuri provizorii în temeiul articolului 39 al Regulamentului Curții cu scopul de a asigura continuarea tratamentului reclamantului în Centrul Republican de Neurologie („CRN”). La 22 noiembrie 2005, Camera a decis să comunice Guvernului cererea. În conformitate cu prevederile articolului 29 § 3 al Convenției, ea a decis examinarea fondului cererii concomitent cu admisibilitatea acesteia.

5. La 10 iulie 2007, Camera a pronunțat o hotărâre în care ea a declarat, în unanimitate, cererea parțial admisibilă, a hotărât, în unanimitate, că a avut loc o violare a articolelor 3 și 5 § 1 ale Convenției și că nu a fost necesar de a examina separat pretențiile reclamantului formulate în temeiul articolului 5 §§ 3 și 4 și a hotărât, cu șase voturi pentru și unul împotriva, că a avut loc o violare a articolului 34 al Convenției.

6. La 30 ianuarie 2008, ca urmare a unei cereri a Guvernului datată din 10 octombrie 2007, un colegiu de cinci judecători al Marii Camere, în conformitate cu articolul 43 al Convenției, a decis să accepte cererea și s-o transmită Marii Camere.

7. Componenta Marii Camere a fost stabilită în conformitate cu prevederile articolului 27 §§ 2 și 3 al Convenției și ale articolului 24 al Regulamentului Curții.

8. Reclamantul și Guvernul au prezentat observații scrise.

9. La 14 mai 2008, a avut loc o audiere publică în Palatul Drepturilor Omului din Strasbourg.

În fața Curții au compărut:

(a) *din partea Guvernului*

DI V. GROSU,

Dna L. GRIMALSCHI,

Dna R. SECRIERU,

Agent,

Consilieri;

(b) *din partea reclamantului*

DI G. ULIANOVSKI,

DI N. PALADI,

Avocat,

Consultant.

Curtea a audiat pledoariile dlor Grosu și Ulianoschi și răspunsurile acestora la întrebările puse de către Curte.

ÎN FAPT

I. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI

10. Reclamantul s-a născut în anul 1953 și locuiește în Chișinău.

11. Faptele cauzei, așa cum au fost prezentate de părți, pot fi rezumate în felul următor.

12. Reclamantul a lucrat ca viceprimar al municipiului Chișinău și ca lector la Academia de Studii Economice din Moldova. Între 24 septembrie 2004 și 25 februarie 2005, el a fost deținut în Izolatorul de Detenție Provizorie al Centrului pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției („CCCEC”). La 25 februarie 2005, el a fost transferat în Izolatorul Anchetei Preliminare nr. 3 al Ministerului Justiției din Chișinău (cunoscut de asemenea ca „Închisoarea nr. 3”, care a fost, ulterior, redenumită „Închisoarea nr. 13”). Reclamantul suferă de mai multe boli (a se vedea paragrafele 22 și 25 de mai jos).

A. Procedurile împotriva reclamantului

13. Reclamantul a fost acuzat în trei dosare penale separate, în temeiul articolului 185 alin. 3 al vechiului Cod Penal și al articolului 327 alin. 2 al noului Cod Penal („CP”), de exces de putere sau depășirea atribuțiilor de serviciu; abuzul de putere sau abuzul de serviciu.

14. La 17 septembrie 2004, CCCEC a pornit o urmărire penală împotriva reclamantului, iar la 24 septembrie 2004 el a fost reținut.

15. La 27 septembrie 2004, Judecătoria Buiucani a emis un mandat pentru arestarea și detenția lui pentru 30 de zile. Motivele aduse de instanța judecătorească pentru eliberarea mandatului de arest au fost că:

„[Reclamantul] este periculos pentru societate. În caz de eliberare, el ar putea săvârși alte infracțiuni, distruge probe sau să se ascundă de organul de urmărire penală sau instanță, să influențeze derularea normală a urmăririi penale sau acumularea probelor și ar putea influența probele și martorii.”

La 4 octombrie 2004, Curtea de Apel Chișinău a menținut acea încheiere. Judecătorul M.B. a avut opinie separată, constatând că nu există niciun motiv pentru deținerea reclamantului, deoarece acuzarea nu a prezentat nicio probă cu privire la pretinsul pericol că acesta se va ascunde sau va influența urmărirea penală. Reclamantul avea familie și domiciliu permanent în Chișinău, era bolnav și nu avea antecedente penale.

16. Reclamantul a depus cereri *habeas corpus* la 5, 13 și 19 octombrie, 2 noiembrie și 29 decembrie 2004, precum și la 22 februarie, 23 iunie și 20 septembrie 2005. El s-a bazat pe următoarele elemente: starea rea a sănătății sale; lipsa antecedentelor penale; reputația sa impecabilă ca doctor în

economie și lector universitar; faptul că documentele sale de identitate au fost ridicate de organul de urmărire penală ca el să nu poată părăsi țara; faptul că familia sa și domiciliul său permanent erau în Chișinău; faptul că el o întreținea pe mama sa în vârstă de 75 de ani care era invalidă; el avea garanția personală a trei persoane bine cunoscute (care au depozitat deja 3,000 lei moldovenești (MDL), fiecare din ei fiind pregătiți să plătească restul sumei de MDL 8,000 solicitată inițial de instanța de judecată) și lipsa motivelor pentru arestarea sa. Toate aceste cereri au fost respinse din motive similare celor aduse în încheierea din 27 septembrie 2004.

17. La 22 octombrie 2004, dosarul a fost transmis în instanța de judecată pentru examinare.

18. La o dată nespecificată în luna octombrie 2004, procuratura a transmis în instanța de judecată al doilea dosar, în care reclamantul era de asemenea identificat ca una din persoanele inculpate. Urmărirea penală în acea cauză a început la 28 martie 2003. Organul de urmărire penală a încetat-o de două ori din lipsă de probe (la 15 iulie și 26 septembrie 2003), însă în ambele cazuri procurorul a dispus redeschiderea ei. La 27 octombrie 2004, ambele cauze au fost conexate.

19. La 2 noiembrie 2004, judecătorul L.V., președintele Judecătoriei Centru, a respins cererea reclamantului de eliberare sub garanția personală a trei persoane bine cunoscute, fără a aduce niciun motiv.

20. Reclamantul a contestat cu recurs, însă judecătorul L.V. a refuzat să trimită recursul său în Curtea de Apel, deoarece legislația nu prevedea contestarea cu recurs a unor astfel de încheieri. Reclamantul a depus recursul direct la Curtea de Apel Chișinău care, de asemenea, a refuzat să-l examineze din același motiv. Un răspuns similar a fost dat la recursurile depuse la 25 februarie și 27 septembrie 2005.

21. La 30 decembrie 2004, cel de-al treilea dosar penal în care reclamantul era acuzat de abuz de putere în interes personal a fost trimis în instanța de judecată pentru examinare. Această cauză a fost, de asemenea, conexată la cele două cauze menționate mai sus împotriva reclamantului.

B. Starea medicală a reclamantului și tratamentul primit

22. De la 24 septembrie 2004, reclamantul a fost deținut în Izolatorul de Detenție Provizorie al CCCEC. La 29 septembrie 2004, o comisie medicală consultativă a examinat fișa medicală a reclamantului la cererea soției acestuia și a dat următoarea diagnoză: diabet de tip II (dependent de insulină), polineuropatie, angiospasm diabetic, tiroidită autoimună faza 2, consecințe ale unei traume la cap cu hipertensiune intracraniană, paroxism vagovagal, bronșită cronică obstructivă, pancreatită cronică recurentă însoțită de insuficiență endocrină, hepatită cronică activă și sindrom astenic. La 14 noiembrie 2004, soția reclamantului a informat instanța de judecată de constatările comisiei medicale.

23. Potrivit reclamantului, Izolatorul de Detenție Provizorie al CCCEC nu a avut personal medical până la sfârșitul lunii februarie 2005, când acolo a fost angajat un terapeut. El pretinde că el a cerut asistență medicală de mai multe ori, însă a primit tratament doar de la medici din alte instituții care l-au vizitat când exista o urgență. La 28 septembrie 2004, a fost chemată o ambulanță pentru tratarea reclamantului de hipertensiune acută. Medicul a prescris o consultație a unui specialist endocrinolog, care l-a examinat pe reclamant la 21 decembrie 2004. De asemenea, reclamantul a informat procurorul și instanța de judecată de dieta sa specială și necesitățile sale medicale, însă nu a primit niciun răspuns. El a prezentat copii ale plângerilor din partea soției sale, a mamei sale și a unui grup parlamentar adresate administrației CCCEC, Departamentului Instituțiilor Penitenciare, instanței de judecată care judeca cauza sa, președintelui Republicii Moldova, ministrului Justiției, precum și altor autorități. Soția reclamantului a primit câteva răspunsuri formale, prin care ea a fost informată, în esență, că soțul său a fost examinat de mai multe ori de diferiți medici și că lui, în caz de necesitate, i se va acorda asistență medicală.

24. La 15 februarie 2005, reclamantul a fost examinat de către dr. B.E., un psihoneurolog care a conchis că starea sănătății sale era „instabilă cu o ușoară îmbunătățire” și că el avea nevoie să continue tratamentul sub supraveghere. La 25 februarie 2005, reclamantul a fost transferat în Izolatorul Anchetei Preliminare al Închisorii nr. 3 din Chișinău.

25. La 2 martie 2005, în conformitate cu o încheiere judecătorească, reclamantul a fost examinat de o comisie medicală a Ministerului Sănătății. B.I., un neurolog și membru al comisiei l-a diagnosticat cu encefalopatie, polineuropatie de origine endocrină, hipertensiune, boală vasculară periferică și paroplegie inferioară. El a recomandat ca reclamantul să fie tratat în staționar. Z.A., un endocrinolog și membru al comisiei, l-a diagnosticat pe reclamant cu diabet, angiopatie micro și macro, cardiomiopatie, hipertensiune arterială, hepatoză diabetică steatoreică, tiroidită, hipotiroidită și encefalopatie. El a recomandat o dietă specială și un tratament în staționar în clinici specializate (endocrinologie – cardiologie - neurologie). E.V., șeful departamentului cardiologie al Ministerului Sănătății și membru al comisiei, l-a diagnosticat pe reclamant cu cardiomiopatie ischemică și cardiopatie combinată, angină pectorală instabilă, atacuri prelungite pe parcursul a două săptămâni anterioare, hipertensiune arterială (gradul 3), insuficiență cardiacă congestivă (gradul 2), hipertensiune și insuficiență renală endocrină, boală vasculară diabetică și dilatare toracică. E.V. a recomandat ca reclamantul să fie tratat în staționar într-o secție de cardiologie pentru a investiga și preveni riscul unui infarct miocardic. Ea a considerat necesar de a face tratament anticoagulant, însă a notat că, având în vedere riscul de hemoragie gastrică, un astfel de tratament putea avea loc doar în condiții de strictă supraveghere și cu chirurghi la îndemână, care să intervină în caz de necesitate.

26. În baza acestor recomandări, instanța de judecată a dispus transferul reclamantului la un spital penitenciar.

27. În baza unui ordin al Ministerului Sănătății, dr. V.P., un neurolog de la Centrul Republican de Neurologie al Ministerului Sănătății („CRN”), l-a examinat pe reclamant la 20 mai 2005. El a confirmat diagnozele anterioare și a recomandat tratament complex într-o secție neurologică specializată a Ministerului Sănătății, inclusiv tratament prin terapie cu oxigen hiperbaric („OHB”).

28. La 30 mai 2005, directorul spitalului penitenciar unde era deținut reclamantul a informat instanța de judecată cu privire la recomandările lui V.P. și a spus că reclamantului i-au fost date medicamentele prescrise, dar nu și terapia OHB, care era imposibil de administrat la spitalul penitenciar din lipsa echipamentului necesar. De asemenea, el a informat instanța de judecată că starea reclamantului îl împiedica pe acesta să participe la ședințele judecătorești.

29. La 1 iunie 2005, Judecătoria Centru a constatat că starea reclamantului și a unui alt co-acuzat s-a înrăutățit și a suspendat examinarea cauzelor lor „până la recuperare”. Instanța de judecată nu a răspuns la cererea soției reclamantului de eliberare a acestuia pentru a permite tratamentul și nici la scrisoarea menționată mai sus a directorului spitalului penitenciar.

30. Prin scrisorile din 9, 17 și 22 iunie, 5 iulie și 1 august 2005, directorul spitalului penitenciar a informat din nou instanța de judecată privind lipsa echipamentului necesar la spital pentru tratamentul prescris de V.P.

31. La 7 și 15 septembrie 2005, o comisie medicală a Ministerului Sănătății, care includea medici de la CRN l-a examinat pe reclamant, iar la 16 septembrie 2005, aceasta a recomandat *inter alia* tratamentul cu OHB într-o secție neurologică specializată.

32. La 16 septembrie 2005, directorul spitalului penitenciar a confirmat în numele reclamantului că spitalul nu avea echipamentul necesar pentru tratamentul neurologic recomandat. Această informație a fost prezentată Judecătoriei Centru.

33. La 19 septembrie 2005, Comitetul Helsinki pentru Drepturile Omului a înaintat o cerere *amicus curiae* instanței de judecată după vizitarea reclamantului în spital. El a considerat că starea sănătății reclamantului era incompatibilă cu condițiile sale de detenție și tratament și a protestat împotriva deciziei de a suspenda examinarea cauzei până la recuperarea acestuia.

34. Având în vedere constatările comisiei medicale a Ministerului Sănătății din 16 septembrie 2005, care a recomandat ca reclamantul să fie tratat într-o secție neurologică specializată, la 20 septembrie 2005, Judecătoria Centru a dispus transferarea acestuia la CRN, o instituție de stat, pentru treizeci de zile. Potrivit Guvernului, în lunile septembrie - noiembrie 2005, perioada obișnuită de tratament la CRN era de opt până la nouă zile.

35. La 27 septembrie 2005, reclamantul a cerut Judecătoriei Centru să dispună efectuarea unei expertize cu privire la starea sănătății sale până și după arestarea sa, precum și la data depunerii cererii. În decizia sa din aceeași zi, Judecătoria Centru a respins cererea reclamantului, deoarece nu a fost invocat niciun dubiu cu privire la starea sănătății sale.

36. La o dată nespecificată, reclamantul a cerut conducerii CRN să descrie starea sănătății sale și tratamentul primit. El nu a primit niciun răspuns. La 17 octombrie 2005, instanța de judecată a indicat CRN să răspundă imediat și instanța de judecată a primit răspunsul acestuia la 20 octombrie 2005. În răspunsul său, CRN a dat diagnoza sa cu privire la starea reclamantului și a constatat că starea sănătății lui era instabilă și că el avea nevoie în continuare de tratament. La 20 octombrie 2005, Judecătoria Centru a prelungit tratamentul reclamantului până la 10 noiembrie 2005 în baza scrisorii de la CRN.

37. Potrivit unui certificat eliberat de secția terapie cu OHB a Spitalului Clinic Republican („SCR”), reclamantul a primit acolo cinci ședințe de terapie cu OHB, începând cu 2 noiembrie 2005. Reclamantului i-a fost prescris un tratament de douăsprezece ședințe, programate să continue până la 28 noiembrie 2005. Potrivit reclamantului, el era escortat de la CRN la SCR la fiecare două zile pentru efectuarea procedurii și, de asemenea, el a început acolo un tratament cu acupunctură. Reclamantul a prezentat o copie a certificatului Judecătoriei Centru care, la 10 noiembrie 2005, a decis că el ar trebui să fie transferat la spitalul penitenciar. Instanța de judecată și-a bazat decizia sa pe scrisoarea CRN din 9 noiembrie 2005, care menționa că starea reclamantului s-a stabilizat și că el va fi externat la 10 noiembrie 2005. Diagnoza reclamantului, menționată în scrisoarea din 9 noiembrie 2005, era următoarea: diabet grav, subcompensat de tip II (dependent de insulină), retinopatie diabetică, tiroidită autoimună, hipotiroidită, cardiomiopatie ischemică, angină pectorală, hipertensiune arterială de gradul 2 cu risc foarte înalt, cardiopatie combinată, extrasistolă supraventriculară rară, encefalopatie discirculară combinată de gradul 2, atrofie cerebrală, insuficiență piramidală, în special, în partea dreaptă, polineuropatie diabetică și sindrom asteno-depresiv. Scrisoarea mai nota că continuarea detenției reclamantului ar „contribui la o stare de tensiune psihico-emoțională permanentă care, la rândul ei, [ar] cauza fluctuații ale presiunii arteriale și nivelului zahărului în sânge”. Aceeași diagnoză a fost notată în fișa medicală de externare a reclamantului din CRN la 10 noiembrie 2005.

38. Deoarece scrisoarea CRN nu a inclus terapia cu OHB printre recomandările sale cu privire la tratament, instanța de judecată a constatat că prelungirea orarului pentru tratamentul cu OHB până la sfârșitul lunii noiembrie era irelevantă.

39. La 16 noiembrie 2005, Ministerul Sănătății și Protecției Sociale a răspuns la întrebările Agentului Guvernamental cu privire la necesitatea de a trata reclamantul. Scrisoarea menționa că, la 17 noiembrie 2005, fișele

medicale ale reclamantului au fost examinate de un grup de medici, care au constatat că el nu avea nevoie de tratament în staționar „în nicio instituție medicală, inclusiv în [CRN]” și că el putea fi tratat în ambulatoriu.

40. La 24 noiembrie 2005, reclamantul a fost examinat de un psihoterapeut, care l-a diagnosticat cu dereglare astenică cerebralo-organică, dereglare depresivă cauzată de neliniște de origine psiho-organică și persistența unui stres sever.

41. La 29 noiembrie 2005, reclamantul trebuia externat din CRN. Fișa medicală de externare a reclamantului din CRN la 29 noiembrie 2005 a repetat diagnoza dată la 9 noiembrie 2005, adăugând diagnoza de abces la prostată. Printre recomandările făcute de CRN a fost tratamentul cu OHB la fiecare două zile. La 30 noiembrie 2005, instanța de judecată a dispus transferul reclamantului la Spitalul Clinic Republican („SCR”) pe un termen de zece zile, pentru a primi tratament cu OHB. După ședința de judecată, reclamantul și-a pierdut cunoștința și a fost dus cu ambulanța la Spitalul Clinic Municipal („SCM”), cu suspiciunea de insuficiență miocardică. Ca rezultat, instanța de judecată și-a modificat încheierea sa din aceeași zi și a dispus ca reclamantul să fie tratat la SCM.

42. Într-o scrisoare din 12 februarie 2007, reclamantul a prezentat Curții un certificat care menționa că, la 20 iunie 2006, el a fost recunoscut ca invalid de gradul II.

43. La 11 martie 2008, Ministerul Sănătății a dispus crearea unei comisii medicale pentru a stabili starea sănătății reclamantului în perioada între 21 septembrie și 30 noiembrie 2005. Comisia a stabilit că, în timpul aflării în detenție în spitalul penitenciar, reclamantului i-a fost acordat tot tratamentul prescris de CRN. În continuare, ea a constatat că tratamentul cu OHB nu a fost necesar în cazul reclamantului și că era doar tratament suplimentar pentru diabet și complicațiile date de acesta. Întreruperea tratamentului reclamantului cu OHB nu a afectat starea sănătății sale, după cum s-a dovedit prin nivelul stabil al zahărului în sânge până și după întrerupere.

C. Cererile *habeas corpus* ale reclamantului

44. La 23 iunie 2005, instanța de judecată a respins cererea *habeas corpus* a reclamantului din următoarele motive:

„... motivele pentru prelungirea arestării preventive a acuzatului rămân valabile, deoarece acuzațiile împotriva sa sunt bazate pe circumstanțe care încă nu au fost examinate de instanța de judecată, iar schimbarea măsurii preventive ar putea împiedica stabilirea adevărului în procesul penal.”

45. La 8 iulie 2005, reclamantul a depus o altă cerere *habeas corpus*, bazându-se pe articolele 2 și 3 ale Convenției și a subliniat că, în timp ce examinarea cauzei sale a fost suspendată până la recuperarea sa, lui i-a fost refuzat tratamentul medical necesar pentru a asigura o astfel de recuperare.

Instanța de judecată a amânat examinarea cererii. Examinarea cererii a fost din nou amânată la 11 iulie 2005 pentru o perioadă nedeterminată.

46. La 18 iulie, judecătorul L.V. a lipsit și examinarea cauzei a fost amânată. La 22 iulie 2005, alți membri ai completului de judecată au lipsit și examinarea cauzei a fost din nou amânată.

47. La 25 iulie 2005, reclamantul a cerut o copie a procesului-verbal al ședințelor judecătorești din 8 și 11 iulie 2005 și a informat instanța de judecată despre înrăutățirea stării sănătății sale. Cererea sa a fost refuzată. La 3 august 2005, Judecătoria Centru a informat reclamantul că examinarea cererii sale *habeas corpus* a fost amânată până la primirea unui răspuns din partea Ministerului Sănătății la solicitarea acesteia din 7 iulie 2005 cu privire la starea sănătății lui.

48. La 20 septembrie 2005, Judecătoria Centru a respins cererea *habeas corpus* a reclamantului „deoarece motivele pentru prelungirea arestării rămân valabile”. De asemenea, instanța de judecată a respins plângerea reclamantului că tratamentul medical inadecvat pe care el l-a primit a constituit tratament inuman și degradant:

„... deoarece reprezentantul [spitalului penitenciar] a declarat că [reclamantului] i-a fost acordat tratamentul medical necesar în staționar; nu există nicio probă cu privire la tratamentul inuman sau degradant”.

Totuși, în același timp, instanța de judecată a dispus transferul reclamantului la CRN (a se vedea paragraful 34 de mai sus).

49. La 27 septembrie 2005, recursul reclamantului nu a fost examinat, instanța de judecată constatând că nu era posibilă depunerea recursului. De asemenea, instanța de judecată a respins cererea lui pentru efectuarea unei examinări medicale pentru a stabili starea actuală a sănătății sale și modul în care el a fost tratat în timpul detenției sale.

50. La 11 octombrie 2005, reclamantul a depus o altă cerere *habeas corpus*, contestând *inter alia* existența unei bănuieli rezonabile care să justifice detenția sa continuă. El s-a referit la constatarea unei violări a articolului 5 al Convenției în cauza *Șarban v. Moldova* (nr. 3456/05, 4 octombrie 2005), ca o nouă circumstanță pentru examinarea necesității de a-l deține. Instanța de judecată a respins cererea, constatând că ea putea fi depusă doar peste cel puțin o lună de la examinarea ultimei cereri de acest gen. De asemenea, ea a constatat că hotărârea la care s-a făcut referire nu era o circumstanță nouă, deoarece ea se referea doar la dl Șarban, și nu la reclamant.

51. La 10 noiembrie 2005, reclamantul a cerut Judecătoriei Centru să dispună tratamentul său continuu la CRN sau eliberarea sa în baza cererii sale *habeas corpus*. Instanța de judecată a respins cererea (a se vedea paragraful 37 de mai sus) și nu a examinat cererea *habeas corpus*.

52. La 15 noiembrie 2005, Judecătoria Centru a respins cererea reclamantului *habeas corpus* din 10 noiembrie 2005 constatând că:

„... nu au fost examinate toate probele; [reclamantul] a lucrat ca viceprimar al municipiului Chișinău și continuă să aibă influență asupra martorilor care urmează a fi audiați; el ar putea împiedica prezentarea în instanța de judecată a unor probe autentice, care continuă să fie păstrate de Primăria Chișinău”.

53. La 15 decembrie 2005, arestarea reclamantului a fost schimbată cu obligația de a nu părăsi localitatea.

D. Măsurile provizorii indicate de Curte

54. În seara zilei de joi, 10 noiembrie 2005, Curtea a indicat printr-un fax trimis Guvernului Republicii Moldova o măsură interimară în temeiul articolului 39 al Regulamentului Curții, care prevedea că „reclamantul nu ar trebui transferat de la [CRN]. Această măsură provizorie este valabilă până când Curtea va avea posibilitatea de a examina cazul, adică până la 29 noiembrie 2005 cel târziu.” Același mesaj a fost expediat prin fax de câteva ori în dimineața zilei de vineri, 11 noiembrie 2005. La 11 noiembrie 2005, Grefierul Adjunct al Secțiunii a Patra a telefonat de câteva ori la numerele de telefon indicate de Agentul Guvernamental, însă nu a primit niciun răspuns.

55. În dimineața zilei de vineri, 11 noiembrie 2005, avocatul reclamantului a cerut instanței de judecată care judeca cauza să suspende executarea încheierii sale din 10 noiembrie 2005 și să împiedice transferarea reclamantului de la CRN. El a prezentat o copie a faxului primit de la Curtea Europeană a Drepturilor Omului cu privire la măsurile provizorii. Judecătoria Centru nu a ținut o ședință judecătorească și nu a răspuns la această cerere. În aceeași zi, reclamantul a fost transferat la spitalul penitenciar.

56. La 14 noiembrie 2005, avocatul reclamantului l-a informat pe președintele Consiliului Superior al Magistraturii despre omisiunea judecătorului L.V., președintele Judecătoriei Centru, de a examina cererea lui din 11 noiembrie 2005 și a cerut întreprinderea unor acțiuni urgente pentru a asigura conformarea cu măsurile provizorii dispuse de Curte. În aceeași zi, avocatul a prezentat o cerere similară Agentului Guvernamental al Republicii Moldova la Curte și Procuraturii Generale, notând că procurorul responsabil de cauza reclamantului a susținut cererea acestuia de a continua tratamentul la CRN. De asemenea, el a notat că încheierea de a-l transfera pe reclamant la spitalul penitenciar nu a fost executată până la ora 10:00, atunci când el a depus cererea sa la Judecătoria Centru.

57. La aceeași dată, ca urmare a cererii Agentului Guvernamental, Judecătoria Centru a dispus transferarea reclamantului la CRN până la 29 noiembrie 2005. Evenimentele ulterioare sunt disputate de către părți. Potrivit reclamantului, el a fost adus la CRN la ora 18:30, însă conducerea spitalului a refuzat să-l interneze timp de 6 ore. Atunci când reclamantul a început să se simtă rău, conducerea l-a internat după miezul nopții. Potrivit Guvernului, reclamantul a fost internat în ziua când Judecătoria Centru a dispus internarea sa, iar întârzierea a fost cauzată de părerile medicilor că reclamantul nu

necesita continuarea tratamentului la CRN. Agentul Governamental a supravegheat personal executarea indicației.

58. Reclamantul a prezentat o copie a unui reportaj de știri difuzat de canalul de televiziune PRO TV, care a arătat evenimentele de la CRN. Reporterul a susținut că reclamantul a fost nevoit să aștepte o decizie timp de șase ore și că, în final, a fost internat după miezul nopții. Medicii l-au informat pe reporter că ei au refuzat inițial să-l interneze pe reclamant din cauza lipsei fișei medicale a acestuia și că ei l-au internat doar după ce le-a fost adusă fișa medicală. Într-un interviu acordat aceluiași reporter, Agentul Governamental a declarat că motivul pentru întârzierea internării reclamantului au fost „anumite chestiuni tehnice, organizatorice”. Acest lucru a fost confirmat de o declarație a directorului-adjunct al Departamentului Instituțiilor Penitenciare.

59. La 12 decembrie 2005, Consiliul Superior al Magistraturii l-a informat pe avocatul reclamantului în răspuns la scrisoarea acestuia din ziua de luni, 14 noiembrie 2005, că Judecătoria Centru a fost informată, în mod oficial, la 14 noiembrie 2005, la ora 14:19, prin fax, de Agentul Governamental cu privire la măsurile provizorii indicate de Curtea Europeană. Ca urmare a unei ședințe judecătorești urgente, instanța de judecată a dispus transferul reclamantului la CRN.

II. DREPTUL ȘI PRACTICA RELEVANTE

A. Dreptul și practica națională

60. Prevederile relevante ale Codului de procedură penală („CPP”) sunt următoarele:

Articolul 176

Temeiurile pentru aplicarea măsurilor preventive

„1. Măsurile preventive pot fi aplicate de către organul de urmărire penală sau, după caz, de către instanța de judecată numai în cazurile în care există suficiente temeiuri rezonabile de a presupune că bănuitul, ... ar putea să se ascundă de organul de urmărire penală sau de instanță, să împiedice stabilirea adevărului în procesul penal ori să săvârșească alte infracțiuni, de asemenea ele pot fi aplicate de către instanță pentru asigurarea executării sentinței.

2. Arestarea preventivă și măsurile preventive de alternativă arestării se aplică numai în cazurile săvârșirii unei infracțiuni pentru care legea prevede pedeapsă privativă de libertate pe un termen mai mare de 2 ani, iar în cazul săvârșirii unei infracțiuni pentru care legea prevede pedeapsă privativă de libertate pe un termen mai mic de 2 ani, ele se aplică dacă învinuitul ... a comis cel puțin una din acțiunile menționate în alin.(1).

3. La soluționarea chestiunii privind necesitatea aplicării măsurii preventive respective, organul de urmărire penală și instanța de judecată vor lua în considerare următoarele criterii complementare:

- (1) caracterul și gradul prejudiciabil al faptei incriminate;
- (2) persoana bănuțitului, ...;
- (3) vârsta și starea sănătății lui;
- (4) ocupația lui;
- (5) situația familială și prezența persoanelor întreținute;
- (6) starea lui materială;
- (7) prezența unui loc permanent de trai;
- (8) alte circumstanțe esențiale. ...”

Articolul 246

Termenele de examinare a cererilor și demersurilor

„(1) Cererile, ... vor fi examinate și soluționate imediat după depunerea lor. Dacă organul căruia îi este adresată cererea sau demersul nu le poate soluționa imediat, acestea urmează să fie soluționate nu mai târziu de 3 zile de la data primirii lor. ...”

61. După intrarea în vigoare a noului Cod de Procedură Penală la 12 iunie 2003, judecătorii au fost obligate să asigure ca în zilele de odihnă (sâmbăta și duminica) și în zilele de sărbători oficiale să fie un judecător de serviciu care să soluționeze orice chestiuni urgente. Potrivit unui certificat eliberat de către președintele Judecătoriei Centru, în această judecătorie fusese întocmit un astfel de registru al judecătorilor de serviciu.”

B. Jurisprudența Curții Internaționale de Justiție

62. În hotărârea sa în cauza *LaGrand* (hotărâre din 27 iunie 2001, ICJ Reports 2001, §§ 111-115), Curtea Internațională de Justiție a decis că:

„111. În ceea ce privește chestiunea dacă Statele Unite s-au conformat obligației care le-a fost impusă prin Ordonanța din 3 martie 1999, Curtea observă că Ordonanța a indicat două măsuri provizorii, prima dintre care este:

Statele Unite ale Americii ar trebui să ia toate măsurile pe care le au la dispoziție pentru a asigura că Walter LaGrand nu va fi executat până la decizia finală în cadrul acestor proceduri, și că trebuie să informeze Curtea cu privire la toate măsurile pe care le-au luat pentru implementarea acestei Ordonanțe.”

A doua măsură a cerut Guvernului Statelor Unite să „transmită această Ordonanță Guvernatorului Statului Arizona”. ... Departamentul de Stat i-a transmis Guvernatorului Statului Arizona o copie a Ordonanței Curții. ...

Astfel, autoritățile Statelor Unite s-au limitat la simpla transmitere Guvernatorului Statului Arizona a textului Ordonanței. Acest lucru desigur a respectat cerința celei de-a doua din cele două măsuri indicate. În ceea ce privește prima măsură, Curtea notează că aceasta nu a creat o obligație de rezultat, însă Statelor Unite li s-a cerut să „ia toate măsurile pe care le au la dispoziție pentru a asigura că Walter LaGrand nu va fi executat până la decizia finală în cadrul acestor proceduri”. Curtea este de acord cu faptul că datorită prezentării extrem de târzii a cererii pentru măsuri provizorii, autoritățile Statelor Unite au avut desigur foarte puțin timp pentru a acționa.

112. Cu toate acestea, Curtea observă că simpla transmitere a Ordonanței sale Guvernatorului Statului Arizona fără vreun comentariu, în special, fără măcar o cerere de suspendare temporară și o explicație că nu există o înțelegere generală cu privire la poziția Statelor Unite că ordonanțele Curții Internaționale de Justiție cu privire la măsurile provizorii nu sunt obligatorii, a fost, în mod sigur, mai puțin decât ceea ce s-ar fi putut face chiar și în perioada scurtă de timp care a fost disponibilă. ...

113. Este important faptul că Guvernatorul Statului Arizona, căruia i-a fost transmisă Ordonanța Curții, a decis să nu o execute, chiar dacă Comisia de Grațiere din Arizona a recomandat suspendarea executării lui Walter LaGrand.

114. *In fine*, Curtea Supremă de Justiție a Statelor Unite a respins o cerere separată din partea Germaniei pentru suspendarea executării, „având în vedere depunerea târzie a cererilor și barierele jurisdicționale pe care acestea le implică”. Totuși, Curtea Supremă de Justiție putea, după cum a susținut unul din membrii săi, să dispună o suspendare preliminară, care i-ar fi acordat „timp pentru a examina, după consultări cu toate părțile interesate, chestiunile de jurisdicție și drept internațional implicate. ...” (*Federal Republic of Germany et al. v. United States et al.*, Curtea Supremă de Justiție a Statelor Unite ale Americii, 3 martie 1999).

115. Examinarea măsurilor de mai sus luate de autoritățile Statelor Unite cu privire la Ordonanța Curții Internaționale de Justiție din 3 martie 1999 indică faptul că diferite autorități competente din Statele Unite nu au luat toate măsurile pe care ele le-ar fi putut lua pentru a executa Ordonanța Curții. Ordonanța nu a cerut Statelor Unite să exercite competențe pe care nu le au: însă aceasta le-a impus obligația „să ia toate măsurile pe care le au la dispoziție pentru a asigura că Walter LaGrand nu va fi executat până la decizia finală în cadrul acestor proceduri ...”. Curtea constată că Statele Unite nu s-au conformat acestei obligații.

În aceste circumstanțe, Curtea conchide că Statele Unite nu s-au conformat Ordonanței din 3 martie 1999.”

ÎN DREPT

63. Reclamantul s-a plâns de încălcarea drepturilor sale garantate de articolul 3 al Convenției, ca rezultat al asistenței medicale inadecvate pe care el a primit-o în timpul aflării sale în detenție. Articolul 3 prevede următoarele:

„Nimeni nu poate fi supus torturii, nici pedepselor sau tratamentelor inumane ori degradante.”

64. De asemenea, reclamantul a considerat că detenția sa a fost contrară articolului 5 § 1 al Convenției, deoarece nu a existat vreo bază legală pentru detenția sa după trimiterea cauzei în judecată și că el a fost reținut în lipsa unei bănuieli rezonabile că el a săvârșit o infracțiune. Articolul 5 § 1, în partea sa relevantă, prevede următoarele:

„1. Orice persoană are dreptul la libertate și la siguranță. Nimeni nu poate fi lipsit de libertatea sa, cu excepția următoarelor cazuri și potrivit căilor legale:

...

(c) dacă a fost arestat sau reținut în vederea aducerii sale în fața autorității judiciare competente, atunci când există motive verosimile de a bănuși că a săvârșit o infracțiune sau când există motive temeinice de a crede în necesitatea de a-l împiedica să săvârșească o infracțiune sau să fugă după săvârșirea acesteia;”

65. Reclamantul s-a plâns, în temeiul articolului 5 § 3 al Convenției, că detenția sa preventivă nu s-a bazat pe motive „relevante și suficiente”. De asemenea, el s-a plâns de decizia de a suspenda examinarea cauzei sale până la recuperarea sa. Partea relevantă a articolului 5 § 3 prevede următoarele:

„Orice persoană arestată sau deținută, în condițiile prevăzute de paragraful 1 lit. c) din prezentul articol ... are dreptul de a fi judecată într-un termen rezonabil sau eliberată în cursul procedurii. Punerea în libertate poate fi subordonată unei garanții care să asigure prezentarea persoanei în cauză la audiere.”

66. De asemenea, reclamantul a susținut că durata de timp în care a fost examinată cererea sa *habeas corpus*, refuzul de a examina recursul său împotriva respingerii acelei cereri și respingerea acelei cereri în baza unor noi circumstanțe au constituit fiecare o încălcare a articolului 5 § 4 al Convenției, care prevede următoarele:

„Orice persoană lipsită de libertatea sa prin arestare sau deținere are dreptul să introducă un recurs în fața unui tribunal, pentru ca acesta să statueze într-un termen scurt asupra legalității deținerii sale și să dispună eliberarea sa dacă deținerea este ilegală.”

67. *In fine*, reclamantul s-a plâns de neexecutarea măsurilor provizorii indicate de Curte. El a considerat că acest lucru a constituit o violare a articolului 34 al Convenției, care prevede următoarele:

„Curtea poate fi sesizată printr-o cerere de către orice persoană fizică, orice organizație neguvernamentală sau de orice grup de particulari care se pretind victimă a unei încălcări, de către una din Înaltele Părți Contractante, a drepturilor recunoscute în

Convenție sau protocoalele sale. Înaltele Părți Contractante se angajează să nu împiedice prin nicio măsură exercițiul eficace al acestui drept.”

I. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 3 AL CONVENȚIEI

A. Hotărârea Camerei

68. Camera a constatat, în unanimitate, o violare a articolului 3 al Convenției, având în vedere necesitatea necontestată a asistenței medicale specializate constante și lipsa sau acordarea limitată a unei astfel de asistențe în timpul detenției reclamantului (a se vedea paragrafele 73 până la 85 ale hotărârii Camerei).

B. Argumentele părților

1. Guvernul

69. Guvernul a susținut că reclamantul nu suferea de vreo boală incompatibilă cu detenția sa. În timpul detenției sale, lui i s-a acordat toată îngrijirea medicală recomandată, cu excepția tratamentului prin terapie cu oxigen hiperbaric (OHB). Totuși, acest tratament era doar unul adițional care, nu s-a dovedit, în cercetările științifice, ca având vreun efect evident asupra pacienților cu o stare a sănătății similară cu cea a reclamantului. În timpul detenției sale, reclamantul a fost examinat de mai mulți medici și a fost, ulterior, plasat sub supravegherea medicală a medicilor din spitalul penitenciar, care au urmat tot tratamentul prescris acestuia de către medicii specialiști. Prin urmare, condițiile sale de detenție și tratamentul lui nu au constituit un tratament contrar articolului 3 al Convenției.

2. Reclamantul

70. Reclamantul a susținut că, în timpul aflării sale în detenție, el nu a primit asistență medicală adecvată, după cum a constatat și Camera. El a prezentat documente care nu au fost în dosarul examinat de către Camera, potrivit cărora el s-a îmbolnăvit grav curând după refuzul autorităților de a asigura tratamentul său continuu într-o secție neurologică. După o jumătate de an, el a fost recunoscut oficial ca fiind invalid de gradul doi, ceea ce a fost o consecință a bolii care, în timpul detenției sale, nu a fost tratată în mod adecvat.

C. Aprecierea Marii Camere

71. Curtea reiterează că „Statul trebuie să asigure ca persoana să fie deținută în condiții care sunt compatibile cu respectarea demnității sale umane, ca

modul și metoda de executare a pedepsei să nu cauzeze persoanei suferințe sau dureri de o intensitate care să depășească nivelul de suferință inerent detenției și ca, având în vedere exigențele detenției, sănătatea și integritatea persoanei să fie în mod adecvat asigurate, printre altele, prin acordarea asistenței medicale necesare (a se vedea *Kudla v. Poland* [GC], nr. 30210/96, § 94, ECHR 2000-XI).

72. Marea Cameră notează că reclamantul era într-o stare medicală gravă, care a fost confirmată de mai mulți medici specialiști (a se vedea paragrafele 22-43 de mai sus). De asemenea, din faptele cauzei rezultă clar că reclamantului nu i s-a acordat asistența medicală necesară pentru starea sa, după cum s-a detaliat în hotărârea Camerei (a se vedea hotărârea Camerei, § § 76-85). Marea Cameră este de acord cu Camera că, având în vedere starea medicală a reclamantului și întreaga asistență medicală pe care el a primit-o în timpul aflării sale în detenție, tratamentul la care el a fost supus a fost contrar articolului 3 al Convenției.

II. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 5 § 1 AL CONVENȚIEI

73. Curtea a constatat, în unanimitate, o violare a articolului 5 § 1 al Convenției, bazându-se pe jurisprudența bine stabilită cu privire la practica autorităților naționale de a deține o persoană acuzată după trimiterea cauzei în judecată, fără a prelungi concomitent încheierea judecătorească pentru a prevedea un temei legal pentru o astfel de detenție (a se vedea, spre exemplu, *Boicenco v. Moldova*, nr. 41088/05, § 154, 11 iulie 2006, și *Holomiov v. Moldova*, nr. 30649/05, § 130, 7 noiembrie 2006).

74. Curtea reiterează că „atunci când este vorba de privarea de libertate, este deosebit de important ca principiul general al certitudinii juridice să fie respectat. Prin urmare, este esențial ca condițiile pentru privarea de libertate, prevăzute de legislația națională, să fie clar definite și ca însăși legislația să fie previzibilă atunci când este aplicată, încât ea să corespundă standardului de „legalitate” stabilit de Convenție, un standard care cere ca toată legislația să fie suficient de exactă încât să permită unei persoane – în caz de necesitate, cu o consultare adecvată – să prevadă, într-o măsură rezonabilă, ținând cont de circumstanțe, consecințele pe care o anumită faptă le poate avea” (a se vedea *Baranowski v. Poland*, nr. 28358/95, § 52, ECHR 2000-III, și *Steel and Others v. the United Kingdom*, 23 septembrie 1998, § 54, *Reports of Judgments and Decisions* 1998-VII).

75. În susținerile lor în fața Marii Camere, părțile nu au disputat constatarea Camerei. Marea Cameră nu vede vreun motiv pentru a ajunge la o concluzie diferită cu privire la această chestiune.

III. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 5 §§ 3 ȘI 4 AL CONVENȚIEI

76. Camera a constatat, în unanimitate, că, având în vedere faptul că detenția reclamantului după 22 octombrie 2004 nu a avut o bază legală, nu a fost necesar de a examina separat pretențiile reclamantului formulate în temeiul articolului 5 §§ 3 și 4.

77. Părțile nu au comentat. Marea Cameră este de acord cu constatarea Camerei cu privire la aceste două pretenții.

IV. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 34 AL CONVENȚIEI

78. Articolul 34 al Convenției, prevede următoarele:

„Curtea poate fi sesizată printr-o cerere de către orice persoană fizică, orice organizație neguvernamentală sau de orice grup de particulari care se pretind victimă a unei încălcări, de către una din Înaltele Părți Contractante, a drepturilor recunoscute în Convenție sau protocoalele sale. Înaltele Părți Contractante se angajează să nu împiedice prin nicio măsură exercițiul eficace al acestui drept.”

A. Hotărârea Camerei

79. Camera a constatat, cu șase voturi pentru și unul împotriva, că în această cauză a avut loc o violare a articolului 34 al Convenției. În special, ea a declarat următoarele (§§ 97-100).

„97. Curtea notează derularea evenimentelor după ce ea a indicat Guvernului măsurile provizorii. ... Se pare că au existat deficiențe serioase la fiecare etapă a procesului de conformare cu măsurile provizorii, începând cu absența în biroul agentului guvernamental a funcționarilor care să răspundă la apelurile telefonice urgente de la Grefă și continuând cu omisiunea aceluși birou de a întreprinde acțiuni între dimineața zilei de 11 noiembrie 2005 și după-amiaza zilei de 14 noiembrie 2005 ..., combinate cu omisiunea Judecătoriei Centru de a examina urgent chestiunea atunci când, la 11 noiembrie 2005, i s-a cerut acest lucru de către avocatul reclamantului. *In fine*, refuzul timp de șase ore de a-l interna pe reclamant la CRN, în pofida măsurilor provizorii ale Curții și deciziei instanței judecătorești naționale, constituie, de asemenea, o chestiune îngrijorătoare.

98. Curtea notează că reclamantul era într-o stare gravă, care, după cum rezultă din documentele disponibile în perioada relevantă, a constituit un risc imediat și iremediabil pentru sănătatea sa. Anume acest risc a constituit motivul pentru decizia Curții de a indica măsura provizorie. Din fericire, nu au avut loc consecințe negative pentru viața sau sănătatea reclamantului, care să rezulte din întârzierea de a implementa acea măsură. Totuși, Curtea nu poate accepta că responsabilitatea statului pentru omisiunea de a se conforma obligațiilor lui angajate prin Convenție ar trebui să depindă de circumstanțe imprevizibile, cum ar fi (ne)survenirea unei urgențe medicale în perioada de neconformare cu măsurile provizorii. Ar fi contrar obiectului și scopului Convenției ca Curtea să ceară probe nu doar cu privire la un risc de prejudiciere iremediabilă a unuia dintre drepturile fundamentale garantate de Convenție (cum ar fi cele protejate de articolul 3, a se vedea, spre exemplu, *Aoulmi v. France*, nr. 50278/99, § 103, ECHR 2006-I (extracts)), dar și cu

privire la o prejudiciere de fapt înainte ca ea să aibă dreptul să constate o încălcare de către un stat a obligației sale de a se conforma măsurilor provizorii.

99. Curtea consideră că omisiunea autorităților naționale de a se conforma urgent cu măsura provizorie indicată de Curte a expus prin sine unui risc capacitatea reclamantului de a menține cererea lui la Curte și, astfel, a fost contrară exigențelor articolului 34 al Convenției. Acest lucru a fost determinat, în primul rând, de aparenta lipsă în legislația și practica națională a prevederilor clare care să ceară unei instanțe judecătorești naționale să examineze urgent o măsură provizorie; și, în al doilea rând, de deficiențele în organizarea activității biroului agentului guvernamental, care au avut ca rezultat omisiunea acestuia de a reacționa prompt la măsura provizorie și de a asigura ca administrația spitalului să aibă la dispoziția sa toate documentele medicale necesare. ...

100. În lumina riscului foarte serios la care a fost expus reclamantul ca rezultat al întârzierii de a se conforma cu măsura provizorie, în pofida termenului relativ scurt al acestei întârzieri, Curtea constată că a avut loc o violare a articolului 34 al Convenției în această cauză.”

B. Argumentele părților

1. Reclamantul

80. Reclamantul a cerut Marii Camere să mențină hotărârea Camerei, care a constatat o violare a articolului 34 al Convenției. El a considerat că, prin transferul său la spitalul penitenciar, Guvernul pârât nu s-a conformat măsurilor provizorii indicate de Curte. Agentul Guvernamental și instanța de judecată „au ignorat, în mod intenționat, măsurile provizorii”, la fel au făcut și autoritățile medicale. Există probe suficiente cu privire la neadevărul declarației Agentului că acesta a întreprins acțiuni pentru a se conforma măsurilor provizorii chiar în ziua de vineri - 11 noiembrie 2005.

81. Reclamantul a susținut că transferul său de la CRN, cu ignorarea vădită a măsurilor provizorii indicate de Curte, i-a cauzat sentimente deosebite de stres și a contribuit la înrăutățirea sănătății sale, după cum a fost dovedit prin probe medicale ulterioare. Ca rezultat, el a simțit „anxietate și inferioritate, o stare de disperare și de teamă că nici măcar măsurile provizorii indicate de Curte nu l-ar putea ajuta să obțină asistența medicală necesară pentru tratarea bolii sale”. Acest lucru a împiedicat exercitarea drepturilor sale garantate de articolul 34 al Convenției.

2. Guvernul

82. Guvernul a declarat că el s-a conformat măsurilor provizorii indicate de Curte. Scurta întârziere de trei zile în implementarea măsurilor, care a inclus două zile de odihnă (sâmbătă și duminică), s-a datorat unor circumstanțe care nu au depins de Guvern. În special, Curtea nu a trimis scrisoarea relevantă prin poșta electronică și prin fax, după cum s-a convenit anterior în ceea ce privește toată corespondența ținută cu Guvernul. Mai mult, pentru instanța de judecată a

fost imposibil de a aduna toate părțile interesate în ziua de vineri – 11 noiembrie 2005, acest lucru fiind făcut în următoarea zi lucrătoare, ca urmare a unei cereri urgente a Agentului Governamental adresată instanței de judecată la 11 noiembrie 2005. Mai mult, transferul reclamantului de la CRN nu a avut ca rezultat întreruperea automată a tratamentului său cu OHB, care putea fi efectuat la un alt centru medical la care el putea fi escortat. Natura și esența măsurilor provizorii nu s-au referit la internarea imediată a reclamantului în spital, însă, mai degrabă, la continuarea tratamentului său cu OHB. Întârzierea de trei zile în acordarea unui astfel de tratament nu a putut și nici nu a cauzat vreun prejudiciu ireparabil sănătății reclamantului.

83. Guvernul a adăugat că el nu a avut nicio intenție de a ignora măsurile provizorii și că, într-adevăr, a luat toate măsurile necesare pentru a se asigura conformarea cu acestea ca o chestiune de urgență. Mai mult, scurta întârziere de a se conforma cu măsurile provizorii nu l-a împiedicat în niciun fel pe reclamant să continue procedurile sale în fața Curții sau să comunice cu aceasta. De asemenea, nu a existat riscul unui prejudiciu ireparabil pentru sănătatea acestuia, astfel încât să lipsească procedurile în fața Curții de obiect. Existența unui astfel de risc a fost, totuși, o condiție obligatorie pentru constatarea unei violări a articolului 34 al Convenției. Guvernul s-a bazat pe o ordonanță a Curții Internaționale de Justiție (*Pulp Mills on the River Uruguay (Argentina v. Uruguay)*), Ordonanța din 13 iulie 2006 cu privire la o cerere de indicare a măsurilor provizorii), susținând că acea instanță la fel a luat ca bază, pentru deciziile sale cu privire la conformarea cu măsurile provizorii, existența riscului unui prejudiciu iremediabil pentru interesele părților.

C. Aprecierii Marii Camere

1. Principii generale

84. Articolul 34 al Convenției cere Statelor Membre să nu împiedice prin nicio măsură exercițiul eficace al dreptului unui reclamant de a sesiza Curtea cu o cerere individuală. După cum Curtea a constatat în cauza *Mamatkulov and Askarov v. Turkey* [GC] (nr. 46827/99 și 46951/99, § 100, ECHR 2005-I):

„... prevederea cu privire la dreptul de a sesiza Curtea cu o cerere individuală (articolul 34, fostul articol 25 al Convenției până la intrarea în vigoare a Protocolului nr. 11) este una din garanțiile fundamentale ale eficienței sistemului de protecție a drepturilor omului instituit prin Convenție. La interpretarea unei astfel de prevederi esențiale, Curtea trebuie să ia în considerație caracterul special al Convenției ca un tratat elaborat pentru garantarea colectivă a drepturilor omului și a libertăților fundamentale. Spre deosebire de tratatele internaționale clasice, Convenția conține mai mult decât doar angajamente reciproce între Statele Contractante. Ea instituie, pe lângă o multitudine de obligații reciproce bilaterale, obligații concrete care, potrivit Preambulului, beneficiază de „garantare colectivă” (a se vedea *mutatis mutandis*, *Loizidou v. Turkey* (preliminary objections), hotărâre din 23 martie 1995, Seria A nr. 310, p. 26, § 70).”

85. Curtea a constatat că „obligația instituită prin articolul 34 de a nu împiedica exercitarea efectivă a dreptului de a sesiza Curtea cu o cerere

individuală și de a o menține acordă unui reclamant un drept procedural – care poate fi invocat în procedurile instituite în temeiul Convenției – distinct de drepturile materiale prevăzute în Titlul I al Convenției sau în Protocoalele la aceasta” (a se vedea, spre exemplu, *Shamayev and Others v. Georgia and Russia*, nr. 36378/02, § 470, ECHR 2005-III).

86. În cauza *Mamatkulov* (citată mai sus), Curtea a constatat că omisiunea de a se conforma măsurilor provizorii indicate în temeiul articolului 39 al Regulamentului Curții poate duce la o violare a articolului 34 al Convenției:

„104. Măsurile provizorii au fost indicate doar în domenii limitate. Deși ea primește mai multe cereri de măsuri provizorii, în practică, Curtea aplică articolul 39 al Regulamentului Curții doar dacă există un risc iminent al unui prejudiciu ireparabil. În timp ce nu există o prevedere specifică în Convenție cu privire la domeniile cărora articolul 39 al Regulamentului Curții s-ar aplica, cererile de aplicare a acestuia, de obicei, se referă la dreptul la viață (articolul 2), dreptul de a nu fi supus torturii sau tratamentului inuman (articolul 3) și, în mod excepțional, la dreptul la respectarea vieții private și de familie (articolul 8) sau la alte drepturi garantate de Convenție. Marea majoritate a cauzelor în care au fost indicate măsuri provizorii s-au referit la procedurile de deportare și extrădare.

...

125. ... în sistemul Convenției, măsurile provizorii, așa cum acestea au fost, în mod constant, aplicate în practică ..., joacă un rol vital în evitarea situațiilor ireversibile care ar împiedica Curtea să examineze cererea în mod corespunzător și, unde este cazul, să asigure reclamantului beneficierea, în mod practic și efectiv, de drepturile garantate prin Convenție. Prin urmare, în aceste condiții, omisiunea unui Stat Contractant de a se conforma cu măsurile provizorii va submina eficiența dreptului de a sesiza Curtea cu o cerere individuală, garantat de articolul 34, și angajamentul formal al Statului prevăzut de articolul 1 de a respecta drepturile și libertățile definite în Convenție.

Indicarea măsurilor provizorii de către Curte, ca și în această cauză, îi permite acesteia nu doar să efectueze o examinare eficientă a cererii, dar și să asigure că protecția acordată reclamantului prin Convenție este efectivă; astfel de indicații mai permit, ulterior, și Comitetului de Miniștri să supravegheze executarea hotărârii definitive. Prin urmare, astfel de măsuri permit Statului în cauză să-și execute obligația de a se conforma cu hotărârea definitivă a Curții, care, în virtutea articolului 46 al Convenției, este, din punct de vedere juridic, obligatorie.

...

128. ... Omisiunea unui Stat Contractant de a se conforma măsurilor provizorii trebuie considerată o piedică pentru Curte de a examina, în mod eficient, cererea reclamantului și ca o piedică în exercitarea efectivă a dreptului acestuia și, prin urmare, ca o violare a articolului 34.”

87. Curtea reiterează că obligația instituită prin articolul 34 *in fine* cere Statelor Contractante să se abțină nu doar de la exercitarea presiunii asupra reclamantilor, ci și de la orice acțiune sau omisiune care, prin distrugerea sau înlăturarea obiectului cererii, ar lipsi cererea de sens sau ar împiedica Curtea într-un alt mod să o examineze conform procedurii ei obișnuite (*ibid.*, § 102). Este evident din scopul acestei norme, care este de a asigura un drept efectiv de

a sesiza Curtea cu o cerere individuală (a se vedea paragraful 86 de mai sus), că intențiile sau motivele care au determinat acțiunile sau omisiunile în cauză sunt de o importanță minoră la aprecierea faptului dacă articolul 34 al Convenției a fost respectat (a se vedea paragraful 78 de mai sus). Ceea ce contează este dacă situația creată ca rezultat al acțiunii sau omisiunii autorităților este conformă articolului 34.

88. Același lucru este valabil și în ceea ce privește conformarea cu măsurile provizorii prevăzute de articolul 39 al Regulamentului Curții, deoarece astfel de măsuri sunt indicate de Curte cu scopul de a asigura eficiența dreptului de a sesiza Curtea cu o cerere individuală (a se vedea paragraful 86 de mai sus). Prin urmare, articolul 34 va fi violat dacă autoritățile unui Stat Contractant nu iau toate măsurile care ar putea, în mod rezonabil, fi luate pentru a se conforma cu măsura indicată de Curte.

89. Mai mult, Curtea ar dori să sublinieze că atunci când, în mod plauzibil, se identifică un risc al unui prejudiciu ireparabil, pentru ca reclamantul să beneficieze de unul din drepturile esențiale garantate prin Convenție, scopul unei măsuri provizorii este de a păstra și proteja drepturile și interesele părților, care rezultă dintr-un litigiu examinat de Curte, până la hotărârea definitivă. Din însăși natura măsurilor provizorii rezultă că o decizie cu privire la faptul dacă acestea ar trebui indicate într-o anumită cauză va trebui, deseori, luată într-un termen foarte scurt, cu scopul de a împiedica cauzarea unei daune potențiale iminente. Prin urmare, toate faptele cauzei vor rămâne deseori nedeterminate până la hotărârea Curții cu privire la fondul cererii la care se referă măsura. Astfel de măsuri sunt indicate anume cu scopul de a păstra posibilitatea pentru Curte de a adopta, după o examinare efectivă a cererii, o astfel de hotărâre. Până atunci poate fi inevitabil pentru Curte să indice măsuri provizorii în baza faptelor care, deși pledează *prima facie* în favoarea unor astfel de măsuri, sunt ulterior invocate sau contestate la examinarea justificării măsurilor.

Din aceleași motive, faptul că prejudiciul pe care măsura provizorie urma să-l prevină nu survine ulterior, în pofida omisiunii Statului de a acționa în deplină conformitate cu măsura provizorie, este, în egală măsură, irelevant pentru aprecierea faptului dacă acest Stat și-a onorat obligațiile sale în temeiul articolului 34.

90. Prin urmare, la verificarea faptului dacă a existat sau nu un risc real al unui prejudiciu imediat și ireparabil pentru reclamant, în momentul când a fost indicată măsura provizorie, un Stat Contractant nu poate să substituie aprecierea Curții cu propria sa apreciere. De asemenea, autoritățile naționale nu pot decide cu privire la perioada de timp pentru conformarea cu o măsură provizorie sau cu privire la măsura în care trebuie să se conformeze cu aceasta. Ține de competența Curții să verifice conformarea cu măsura provizorie, iar un Stat care consideră că deține materiale care pot convinge Curtea să anuleze măsura provizorie ar trebui să informeze Curtea în mod corespunzător (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Olaechea Cahuas v. Spain*, nr. 24668/03, § 70, ECHR

2006-X; *Tanrikulu v. Turkey* [GC], nr. 23763/94, § 131, ECHR 1999-IV; și *Orhan v. Turkey*, nr. 25656/94, § 409, 18 iunie 2002).

91. Punctul de pornire pentru verificarea faptului dacă Statul pârât s-a conformat cu măsura este însăși formularea măsurii provizorii (a se vedea, *mutatis mutandis*, analiza Curții Internaționale de Justiție a formulării măsurii sale provizorii și conformarea cu aceasta în cauza *La Grand*, citată în paragraful 62 de mai sus). Prin urmare, Curtea va examina dacă Statul pârât s-a conformat textului și spiritului măsurii provizorii care i-a fost indicată.

92. Astfel, la examinarea unei pretenții formulate în temeiul articolului 34 cu privire la pretinsa omisiune a unui Stat Contractant de a se conforma cu o măsură provizorie, Curtea nu va reexamina faptul dacă decizia sa de a aplica măsuri provizorii a fost corectă. Îi revine Guvernului pârât să dovedească Curții că măsura provizorie a fost respectată, sau, în cazuri excepționale, că a existat un impediment obiectiv care a împiedicat conformarea și că Guvernul a luat toate măsurile rezonabile pentru a înlătura impedimentul și a informa Curtea despre situația respectivă.

2. Aplicarea principiilor de mai sus în această cauză

93. Curtea notează că, în această cauză, Guvernul nu a contestat obligația sa impusă de articolul 34 al Convenției de a se conforma măsurii indicate de Curte. Mai degrabă, el a susținut că autoritățile competente au făcut tot ce le-a fost în puteri pentru a se conforma cu acea măsură. Întârzierea care a avut loc în implementarea măsurii s-a limitat și s-a datorat în întregime mai multor circumstanțe nefericite și obiective aflate în afara controlului autorităților. În orice caz, întârzierea nu a cauzat un prejudiciu ireparabil sănătății reclamantului și nu l-a împiedicat pe acesta să-și mențină cererea în fața Curții; din aceste motive, ea nu poate constitui o violare a articolului 34 al Convenției.

Curtea va trece la examinarea faptului dacă autoritățile naționale s-au conformat obligațiilor lor prevăzute de articolul 34.

(a) Dacă a avut loc o omisiune de a se conforma cu măsura provizorie

94. Curtea notează că măsura provizorie dispusă în ziua de joi, 10 noiembrie 2005, a prevăzut indicații date autorităților de a se abține de la o acțiune, și anume de la transferarea reclamantului de la Centrul Neurologic. Totuși, deși au aflat despre măsura provizorie cel târziu în dimineața zilei de vineri, 11 noiembrie 2005 (a se vedea paragraful 54 de mai sus), autoritățile nu au împiedicat transferul reclamantului în acea zi. Trebuie notat faptul că cererea avocatului reclamantului prezentată, în baza măsurii provizorii indicate de Curte, instanței de judecată în dimineața zilei de 11 noiembrie 2005 a menționat, în mod expres, faptul că reclamantul putea fi transferat în orice moment de la Centrul Neurologic și a cerut o intervenție urgentă pentru a împiedica acest transfer (a se vedea paragrafele 55 și 56 de mai sus). În pofida declarației sale că reclamantul a fost transferat de la Centrul Neurologic la 10 noiembrie 2005, Guvernul nu a prezentat nicio probă în acest sens. În același

timp, Guvernul a prezentat un document care confirma că tratamentul reclamantului în Spitalul Penitenciar a început la 11 noiembrie 2005. Având în vedere cerințele stricte cu privire la înregistrarea internărilor în această instituție, care este un spital penitenciar, data exactă a sosirii reclamantului ar fi trebuit, în mod necesar, să fi fost înregistrată. Totuși, Guvernul a ales să nu prezinte o astfel de înregistrare în susținerea declarației sale că reclamantul a fost transferat la o dată anterioară. Prin urmare, Curtea nu poate constata ca fiind stabilit faptul că reclamantul a fost transferat la spitalul penitenciar înainte ca Guvernul să afle despre măsura provizorie indicată de Curte.

Astfel, rezultă că măsura provizorie nu a fost respectată.

(b) Dacă au existat impedimente obiective pentru a se conforma măsurii provizorii

95. Guvernul a mai susținut că i-a fost imposibil de a se conforma măsurii provizorii până în seara zilei de luni, 14 noiembrie 2005, când măsura a fost, de fapt, implementată. O decizie cu privire la locul detenției reclamantului după trimiterea cauzei în judecată putea fi luată doar de instanța de judecată, iar Direcția Agent Guvernamental i-a scris acelei instanțe vineri, 11 noiembrie 2005, în ziua în care ea a aflat despre măsura provizorie. Instanța a încercat să citeze toate părțile în acea zi, însă, când acest lucru s-a dovedit a fi imposibil într-un termen atât de restrâns, ea a avut o ședință în următoarea zi lucrătoare, la 14 noiembrie 2005. *In fine*, Guvernul a susținut că direcția Agentului său a întreprins acțiuni imediate pentru a asigura conformarea cu măsura provizorie prin adresarea la 11 noiembrie 2005 a unei scrisori instanței judecătorești care examina cauza.

96. Curtea notează răspunsul Consiliului Superior al Magistraturii dat avocatului reclamantului (a se vedea paragraful 59 de mai sus), din care rezultă că scrisoarea a ajuns la instanța de judecată în după-amiaza zilei de luni, 14 noiembrie 2005. Deoarece ea a fost trimisă prin fax, ea putea fi cu greu trimisă în ziua de vineri, 11 noiembrie 2005, după cum o dovedește însăși scrisoarea, care are ștampila de intrare de la Judecătoria Centru cu data de 14 noiembrie 2005. Potrivit încheierii adoptate de instanță la acea dată, o cerere de a se conforma cu măsura provizorie a fost prezentată instanței de către Agentul Guvernamental în aceeași zi. Chiar dacă se presupune faptul că scrisoarea a fost într-adevăr semnată la 11 noiembrie 2005, însă expediată la 14 noiembrie 2005, sau că ea a fost trimisă la 11 noiembrie 2005 prin poșta obișnuită și, astfel, a ajuns cu întârziere la instanța de judecată, acest lucru ar fi constituit o neglijență incompatibilă cu cerința de a lua toate măsurile rezonabile pentru a se asigura conformarea imediată cu măsura provizorie.

97. O asemenea neglijență rezultă și din faptul că în ziua de vineri, 11 noiembrie 2005, o zi lucrătoare în Republica Moldova, nu era nimeni în Direcția Agent Guvernamental care să răspundă la apelurile telefonice urgente ale Grefei. Curtea consideră acest lucru deranjant, deoarece, indiferent de urgența și gravitatea oricărei chestiuni care ar putea fi obiectul măsurilor provizorii, în ziua de joi, 10 noiembrie 2005, autoritățile naționale au dat

dovadă de lipsă de disponibilitate de a asista Curtea în prevenirea comiterii unui prejudiciu ireparabil. Carențele de acest gen sunt incompatibile cu obligațiile care revin Statelor Contractante în temeiul articolului 34 cu privire la capacitatea acestora de a se conforma măsurilor provizorii cu promptitudinea cerută.

98. În ceea ce privește acțiunile instanței judecătorești naționale, Curtea reiterează că conformarea cu măsurile provizorii reprezintă o chestiune de urgență (a se vedea paragraful 86 de mai sus). În legătură cu aceasta, ea observă că nu există nimic în dosar care să susțină argumentul Guvernului că instanța de judecată a încercat să citeze părțile, în procedurile intentate împotriva reclamantului, în ziua de vineri, 11 noiembrie 2005. De fapt, în acele proceduri erau doar două părți: reclamantul și acuzarea. Reclamantul și avocatul său erau, în mod evident, gata să participe. Curtea are îndoieli cu privire la faptul că a fost imposibil pentru procuratură să trimită un procuror la o ședință urgentă convocată de către instanța de judecată. Ședința nu se referea la fondul cauzei penale pornite împotriva reclamantului, ci la o chestiune procedurală cu privire la continuarea deținerii acestuia în instituția medicală în care el era deja deținut. Nu s-a pretins faptul că tratamentul continuu al reclamantului la Centrul Neurologic crea vreun pericol pentru desfășurarea urmăririi penale sau pentru ordinea publică. Prin urmare, nu era strict necesar de a asigura prezența procurorului responsabil de cauza penală a reclamantului, putând fi citat orice alt procuror.

99. În orice caz, chiar dacă se presupune faptul că instanța de judecată a considerat că prezența unui anumit procuror a fost necesară și că acel procuror nu putea fi găsit sau că exista un alt impediment pentru desfășurarea ședinței, instanța de judecată era obligată, în temeiul articolului 246 al Codului de procedură penală (a se vedea paragraful 60 de mai sus), să adopte o încheiere motivată. Totuși, în ziua de vineri, 11 noiembrie 2005, instanța nu a adoptat nicio încheiere și nu a reacționat în niciun fel la cererea avocatului reclamantului depusă în acea zi.

Curtea notează că, spre deosebire de aceste evenimente, în ziua de luni, 14 noiembrie 2005, aceeași instanță de judecată a putut să decidă în câteva ore cu privire la o cerere de schimbare a locului unde reclamantul putea primi tratamentul său medical (a se vedea paragraful 41 de mai sus). O situație similară a avut loc la 29 noiembrie 2005 (a se vedea paragraful 57 de mai sus). Acest lucru confirmă faptul că a fost posibil ca instanța de judecată să reacționeze rapid la evoluții importante. Totuși, din motive inexplicabile, instanța de judecată nu a reacționat în același mod la cererea de a se conforma cu măsura provizorie.

100. Chiar dacă se presupune faptul că instanța de judecată a fost împiedicată în vreun fel să examineze cererea avocatului reclamantului în ziua de vineri, 11 noiembrie 2005, ea ar fi putut examina cererea mult mai devreme decât a făcut-o. Potrivit unei practici constante (a se vedea paragraful 61 de mai sus), judecătorii de sector sunt obligate să desemneze judecători de serviciu,

care să reacționeze la orice cereri urgente depuse în timpul zilelor de odihnă (sâmbătă și duminică) și în zilele de sărbători oficiale. Judecătorul responsabil de cauza reclamantului, căruia cererea din 11 noiembrie 2005 i-a fost adresată personal, era chiar președintele Judecătoriei Centru. Prin urmare, el nu putea să nu știe de faptul că un judecător era de serviciu și că, prin urmare, măsura provizorie indicată de Curte putea fi examinată în timpul zilelor de odihnă (sâmbătă sau duminică).

101. Le revine instanțelor judecătorești naționale să aprecieze probele prezentate lor, inclusiv probele unilaterale de la un reclamant sau reprezentantul acestuia cu privire la existența unei măsuri provizorii indicate de Curte. Făcând acest lucru, ele vor avea deseori nevoie de o notificare oficială din partea autorității de stat competente, cum ar fi Agentul Guvernamental. În această cauză, atunci când Judecătoria Centru a primit o copie a scrisorii Curții trimisă prin fax avocatului reclamantului, ea nu a exprimat niciun dubiu cu privire la autenticitatea scrisorii. De asemenea, ea nu a convocat o ședință de urgență pentru a verifica autenticitatea măsurii provizorii în lumina argumentelor părților. *In fine*, instanța de judecată a reacționat doar după ce a primit scrisoarea de la Agentul Guvernamental prin fax (a se vedea paragraful 59 de mai sus) în ziua de luni, 14 noiembrie 2005, la ora 14:19.

102. În lumina tuturor celor expuse mai sus, Curtea conchide că Guvernul nu a dovedit faptul că au existat impedimente obiective pentru conformarea cu măsura provizorie indicată Guvernului pârât în această cauză.

(c) Dacă starea medicală a reclamantului ar trebui luată în considerație la aprecierea faptului conformării cu articolul 34

103. În observațiile sale prezentate Marii Camere, Guvernul, pentru prima dată, a prezentat argumente și probe medicale pentru a dovedi că riscul pentru reclamant nu a fost atât de serios precum se credea anterior și, în special, că terapia cu oxigen hiperbaric nu era esențială pentru tratarea vreunei boli a reclamantului. Astfel, el a susținut că faptul că autoritățile s-au conformat măsurii provizorii după trei zile de la informarea lor despre aceasta nu a afectat posibilitatea reclamantului de a-și menține cererea sa la Curte și nu l-a expus la un risc de prejudiciu ireparabil. Prin urmare, articolul 34 nu a fost violat.

104. Totuși, Curtea a constatat de multe ori o violare a articolului 34, stabilind că autoritățile naționale au luat măsuri cu scopul de a descuraja un reclamant sau de a împiedica Curtea să examineze, în mod corespunzător, cauza chiar dacă, în ultimă instanță, astfel de eforturi au fost lipsite de succes (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Ilașcu and Others v. Moldova and Russia* [GC], nr. 48787/99, § 482, ECHR 2004-VII, și *Shtukaturov v. Russia*, nr. 44009/05, § 148, 27 martie 2008). Din dosarul în această cauză reiese că autoritățile Republicii Moldova nu cunoșteau nimic despre pretinsa lipsă a unui risc pentru viața și sănătatea reclamantului atât în perioada desfășurării evenimentelor, cât și mult mai târziu. Acestea nu au informat Curtea despre orice probe pe care le-ar fi putut avea care să pună la îndoială starea sănătății reclamantului sau

necesitatea unui tratament anume. În astfel de circumstanțe, nu a existat nicio explicație în acel moment pentru omisiunea lor de a întreprinde acțiuni imediate cu scopul de a se conforma măsurii provizorii și de a reduce riscul prezumat pentru reclamant. O astfel de omisiune trebuie considerată drept cel puțin o acceptare neglijentă a continuării unei situații care, după cum se știa în perioada relevantă, ar fi putut duce la un prejudiciu ireparabil pentru reclamant și, astfel, ar fi putut lipsi procedurile de obiectul lor. Faptul că, în ultimă instanță, riscul nu s-a materializat și că informația obținută ulterior sugerează că riscul ar fi putut fi exagerat, nu influențează faptul că atitudinea și lipsa de acțiune din partea autorităților au fost incompatibile cu obligațiile lor prevăzute de articolul 34 al Convenției.

(d) Concluzie

105. Curtea conchide că autoritățile naționale nu și-au onorat obligația de a se conforma măsurii provizorii în cauză și că, în circumstanțele acestei cauze, nu a existat nimic care să le exonereze de această obligație.

106. Prin urmare, a avut loc o violare a articolului 34 al Convenției.

V. APLICAREA ARTICOLULUI 41 AL CONVENȚIEI

107. Articolul 41 al Convenției prevede următoarele:

„Dacă Curtea declară că a avut loc o violare a Convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al Înalțelor Părți Contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei violări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o satisfacție echitabilă.”

A. Prejudiciul

108. Reclamantul nu a pretins nicio compensație decât cea acordată de Cameră, adică 2,080 euro (EUR) cu titlu de prejudiciu material și EUR 15,000 cu titlu de prejudiciu moral.

109. Guvernul a cerut Curții să reducă suma acordată de Cameră cu titlu de prejudiciu moral, dacă ea va constata că în această cauză nu a avut loc o violare a articolului 34 al Convenției.

110. Curtea face referire la constatarea sa cu privire la violarea articolului 34 (a se vedea paragraful 106 de mai sus) și la menținerea tuturor celorlalte constatări ale Camerei în această cauză. Ea nu consideră necesar de a modifica în vreun fel suma acordată de Cameră cu titlu de prejudiciu moral.

B. Costuri și cheltuieli

111. Reclamantul a mai pretins, suplimentar la cei EUR 4,000 acordați deja de Cameră, EUR 3,759 cu titlu de costuri și cheltuieli angajate în legătură cu participarea reprezentanților săi în procedurile la audierea în fața Marii Camere.

112. Guvernul a considerat această pretenție exagerată. Reprezentantul reclamantului a reiterat în mare măsură argumentele sale anterioare prezentate Camerei. Mai mult, dacă Marea Cameră nu va constata o violare a articolului 34 în această cauză, nu ar trebui acordată vreo compensație pentru reprezentarea reclamantului atât în fața Camerei, cât și în fața Marii Camere cu privire la această chestiune. *In fine*, în ceea ce privește cheltuielile de călătorie și cazare legate de audierea în fața Marii Camere, reclamantul nu a cerut Curții să-i acorde asistență judiciară. Prin urmare, el nu putea să le pretindă de la Guvern.

113. Curtea reamintește că ea a menținut în întregime hotărârea Camerei. De asemenea, ea menține suma acordată de către Cameră, care urmează a fi mărită în baza costurilor și cheltuielilor adiționale legate de procedurile în fața Marii Camere. Având în vedere cele de mai sus și hotărând în mod echitabil, Curtea acordă reclamantului EUR 7,000 cu titlu de costuri și cheltuieli.

C. Dobânda de întârziere

114. Curtea consideră că este corespunzător ca dobânda de întârziere să fie calculată în funcție de rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană, la care vor fi adăugate trei procente.

DIN ACESTE MOTIVE, CURTEA

1. *Hotărăște*, cu cincisprezece voturi pentru și două împotriva, că a avut loc o violare a articolului 3 al Convenției;
2. *Hotărăște*, cu șaisprezece voturi pentru și unul împotriva, că a avut loc o violare a articolului 5 § 1 al Convenției;
3. *Hotărăște*, în unanimitate, că nu este necesar de a examina separat pretențiile reclamantului formulate în temeiul articolului 5 §§ 3 și 4 al Convenției;
4. *Hotărăște*, cu nouă voturi pentru și opt împotriva, că a avut loc o violare a articolului 34 al Convenției;
5. *Hotărăște*, cu cincisprezece voturi pentru și două împotriva,

(a) că statul pârât trebuie să plătească reclamantului, în termen de trei luni, următoarele sume, care să fie convertite în valuta națională a statului pârât la rata aplicabilă la data executării hotărârii:

- (i) EUR 2,080 (două mii optzeci euro) cu titlu de prejudiciu material, plus orice taxă care poate fi percepută;
- (ii) EUR 15,000 (cincisprezece mii euro) cu titlu de prejudiciu moral, plus orice taxă care poate fi percepută;
- (iii) EUR 7,000 (șapte mii euro) cu titlu de costuri și cheltuieli, plus orice taxă care poate fi percepută la reclamant;

(b) că, de la expirarea celor trei luni menționate mai sus până la executarea hotărârii, urmează să fie plătită o dobândă la sumele de mai sus egală cu rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană pe parcursul perioadei de întârziere, plus trei procente;

6. *Respinge*, în unanimitate, restul pretențiilor reclamantului cu privire la satisfacția echitabilă.

Redactată în limbile engleză și franceză și pronunțată în cadrul unei ședințe publice în Palatul Drepturilor Omului din Strasbourg la 10 martie 2009.

Vincent Berger
Jurisconsult

Jean-Paul Costa
Președinte

În conformitate cu articolul 45 § 2 al Convenției și articolul 74 § 2 al Regulamentului Curții, următoarele opinii separate sunt anexate la această hotărâre:

- (a) Opinia parțial disidentă a Judecătorului Costa;
- (b) Opinia parțial disidentă a Judecătorului Šikuta;
- (c) Opinia parțial disidentă a Judecătorului Malinverni, la care s-au alăturat Judecătorii Costa, Jungwiert, Myjer, Sajó, Lazarova Trajkovska și Karakaş;
- (d) Opinia disidentă comună a Judecătorilor Myjer și Sajó;
- (e) Opinia disidentă a Judecătorului Sajó.

J.-P.C.
V.B.

OPINIA PARȚIAL DISIDENTĂ A JUDECĂTORULUI COSTA

(Traducere)

Eu nu consider că Republica Moldova a violat articolul 34 al Convenției în această cauză, deoarece ea nu a împiedicat exercitarea efectivă a dreptului dlui Paladi de a sesiza Curtea cu o cerere individuală. Eu admit faptul că ar fi fost preferabil ca autoritățile să se fi conformat mai prompt cu măsura provizorie indicată de Curtea noastră. Totuși, o atitudine prea rigidă mi se pare că pleacă prea departe și nu ia în considerație toate circumstanțele fiecărui caz. Eu nu sunt convins de o asemenea abordare.

Pentru mai multe motive detaliate de ce am votat astfel, eu m-aș referi la remarcile făcute de Judecătorul Malinverni în opinia sa, la care s-au alăturat câțiva dintre colegii noștri și cu care eu sunt de acord.

OPINIA PARȚIAL DISIDENTĂ A JUDECĂTORULUI ȘIKUTA

Spre marele meu regret, eu nu pot împărtăși opinia majorității cu privire la constatarea unei violări a articolului 34 al Convenției. Eu doresc să explic pe scurt principalele mele motive pentru care nu sunt de acord.

Din câte înțeleg, în această cauză a avut loc o neconcordanță în timp între executarea încheierii Judecătoriei Centru din 10 noiembrie 2005, prin care s-a dispus transferul reclamantului de la CRN la spitalul penitenciar, și măsura provizorie emisă de Curtea noastră în seara aceleiași zile. Aceasta din urmă, din motive practice, a ajuns la Guvern în dimineața zilei următoare, la 11 noiembrie 2005, moment în care încheierea prin care s-a dispus transferul reclamantului de la CRN fusese, cel mai probabil, deja executată. În acel caz, singurul mod de a remedia situația a fost ca instanța de judecată națională să adopte o nouă încheiere prin care reclamantul să fie reinternat la CRN. Această neconcordanță în timp între două comunicări diferite, combinată cu lipsa comunicării și coordonării precise între diferiții actori implicați, a dus la o mică întârziere în implementarea măsurii provizorii.

1. După cum a declarat Curtea în cauza *Mamatkulov*: „... prin articolul 34 al Convenției, Înaltele Părți Contractante se angajează să nu împiedice prin nicio măsură exercițiul eficace al dreptului unui reclamant de a sesiza Curtea cu o cerere individuală. **Omission** unui Stat Contractant **de a se conforma** măsurilor provizorii trebuie considerată o piedică pentru Curte de a examina, în mod eficient, cererea reclamantului și ca **o piedică în exercitarea efectivă a dreptului acestuia** și, prin urmare, ca o violare a articolului 34” (a se vedea *Mamatkulov and Askarov v. Turkey* [GC], nr. 46827/99 și 46951/99, § 128, ECHR 2005-I).

Eu nu împărtășesc opinia că în această cauză au fost întrunite toate condițiile și criteriile cerute de articolul 34 al Convenției, în special, că (a) Guvernul **a omis să se conformeze** măsurilor provizorii indicate de Curte și că (b) Guvernul **a împiedicat exercitarea efectivă** a dreptului reclamantului de a sesiza Curtea cu o cerere individuală.

(a) Guvernul a recunoscut că în seara zilei de 10 noiembrie 2005 (joi) el a primit prin fax de la Curte două scrisori, însă a subliniat că Grefa Curții nu a expedit scrisorile relevante și prin poșta electronică, așa cum s-a convenit anterior să se facă în general cu corespondența. Primind prin fax scrisoarea, în dimineața zilei de 11 noiembrie 2005 (vineri), Agentul Guvernamental, dl V. Pârlog, a întreprins măsuri imediate pentru a se conforma măsurii provizorii indicate. El nu era competent să ia o decizie cu privire la această chestiune singur și, pentru a implementa măsura provizorie indicată de Curte, trebuia să coopereze cu justiția națională. În special, în aceeași zi (vineri), Agentul a scris o scrisoare președintelui instanței care judeca această cauză. Justiția națională avea responsabilitatea de a garanta și

asigura respectarea dreptului la un proces echitabil și prezența tuturor părților implicate. În acest sens, este contestabil faptul dacă instanța care judeca această cauză ar fi putut, în practică, să citeze toate părțile din cauză pentru după-amiaza zilei de vineri, deoarece acest proces, care presupune respectarea normelor procedurale, poate, în mod rezonabil, cere ceva timp. Deoarece a fost imposibil de a convoca într-o ședință, în aceeași zi, toate părțile, instanța le-a citat pentru următoarea zi lucrătoare, 14 noiembrie 2005 (luni). În acea zi, reclamantul a fost transferat înapoi la CRN.

Prin urmare, eu sunt de opinia că, în general și având în vedere timpul disponibil și circumstanțele cauzei, au fost luate toate măsurile rezonabile pentru *conformarea cu măsura provizorie*.

(b) Deși au existat unele probleme în comunicarea dintre instituțiile implicate la nivel național, precum și anumite întârzieri, spre exemplu, la internarea reclamantului în spital la 14 noiembrie 2005, în opinia mea, nu înseamnă, în mod automat, că o întârziere de orice fel constituie o ignorare a măsurii provizorii; în opinia mea, nu a existat *o ignorare a măsurii provizorii*, și nicio *intenție* din partea autorităților naționale de a o ignora, care, odată ce au aflat de aplicarea articolului 39 al Regulamentului Curții, au încercat să se conformeze indicațiilor Curții prin transferul reclamantului înapoi la CRN.

Prin urmare, eu nu văd *vreo împiedicare a exercitării efective a dreptului* de a sesiza Curtea cu o cerere individuală, în sensul articolului 34 al Convenției. În această privință, cauza este foarte diferită de cele în care transferul unui reclamant dintr-o țară are consecințe inevitabile pentru viața sau tratamentul persoanei în cauză.

2. Însuși *scopul aplicării măsurilor provizorii* este de a evita riscul cauzării unui prejudiciu ireparabil integrității fizice sau psihice, sau sănătății unui reclamant ca rezultat al acțiunilor propuse.

Următoarele sunt, de asemenea, elemente sau indicii importante la aprecierea faptului dacă a existat un prejudiciu ireparabil sau un risc de prejudiciu:

(a) *scrisoarea CRN datată din 9 noiembrie 2005, potrivit căreia starea reclamantului s-a stabilizat;*

(b) *constatările comisiei medicale* formată de Ministerul Sănătății la 11 martie 2008, cu scopul de a stabili starea sănătății reclamantului pe parcursul perioadei de la 21 septembrie până la 30 noiembrie 2005, care a stabilit că, în timpul aflării în detenție în spitalul penitenciar, reclamantului i s-a acordat tot tratamentul prescris de către CRN. Întreruperea tratamentului reclamantului cu OHB nu a afectat starea sănătății lui, după cum a fost dovedit prin nivelul stabil de zahăr în sânge înainte și după întrerupere;

(c) tratamentul cu OHB nu a fost prescris, ci pur și simplu a fost recomandat de către medici, după cum a confirmat reprezentantul reclamantului la audierea în fața Marii Camere, care a avut loc la 14 mai 2008. Având în vedere acestea, eu nu împărtășesc opinia că această

întârziere scurtă ar fi putut cauza un risc rezonabil al unui prejudiciu ireparabil pentru reclamant și un risc grav pentru viața sau sănătatea acestuia.

În baza tuturor considerațiilor de mai sus, eu am ajuns la concluzia că Guvernul nu a acționat într-un mod contrar scopului articolului 34 al Convenției și că, prin urmare, nu a avut loc o violare a articolului 34 al Convenției.

OPINIA PARȚIAL DISIDENTĂ A JUDECĂTORULUI
MALINVERNI, LA CARE S-AU ALĂTURAT JUDECĂTORII
COSTA, JUNGWIERT, MYJER, SAJÓ, LAZAROVA
TRAJKOVSKA ȘI KARAKAȘ

Spre marele meu regret, eu nu pot împărtăși opinia majorității că în această cauză a avut loc o violare a articolului 34 al Convenției, din următoarele trei motive:

În primul rând, în opinia mea, reclamantul nu a fost într-o situație în care el a suferit un prejudiciu ireparabil și nici Curtea nu a fost împiedicată să examineze cauza.

În al doilea rând, nu există nimic care să sugereze că autoritățile naționale nu au dorit să se conformeze măsurii provizorii care le-a fost indicată sau că acestea au acționat cu rea-credință.

În al treilea rând, conformarea cu măsura provizorie a fost întârziată cu doar trei zile. O asemenea întârziere nu poate fi considerată că ar fi împiedicat exercitarea efectivă a dreptului reclamantului de a sesiza Curtea cu o cerere individuală (articolul 34 al Convenției).

1. Însuși scopul aplicării măsurilor provizorii este prevenirea unui risc iminent de cauzare a unui prejudiciu ireparabil pentru integritatea fizică sau psihică, sau sănătatea reclamantilor, în timp ce pretențiile lor cu privire la o violare a drepturilor esențiale garantate de Convenție se examinează de către Curte (a se vedea *Mamatkulov and Askarov v. Turkey* [GC], nr. 46827/99 și 46951/99, §§ 104 și 108, ECHR 2005-I).¹ Bineînțeles, Curtea ar fi putut constata o violare a articolului 34 al Convenției dacă s-ar fi dovedit faptul că în timpul perioadei de ne-conformare reclamantul a fost supus unui risc de cauzare a unui prejudiciu ireparabil vieții sau sănătății sale capabil să lipsească procedurile de obiectul lor. Totuși, în opinia mea, starea sănătății reclamantului, deși gravă, nu a fost expusă unui risc ca rezultat al transferului său la spitalul penitenciar, unde personal medical calificat putea să-i administreze tot tratamentul care i-a fost prescris. În aceste circumstanțe, eu conchid că reclamantul nu a fost expus unui risc de cauzare a unui prejudiciu ireparabil capabil să lipsească procedurile de obiectul lor și că Curtea nu a fost împiedicată să examineze cauza.

2. În al doilea rând, în opinia mea, Guvernul pârât a luat – ce-i drept cu o anumită întârziere – toate măsurile pentru a asigura conformarea cu bună-credință cu măsura provizorie indicată de Curte. Atunci când Agentul Guvernamental i-a cerut instanței de judecată să ia toate măsurile necesare pentru a asigura conformarea cu măsura provizorie, instanța a examinat acea cerere pe cât de curând posibil, dispunând transferul imediat al reclamantului înapoi la Centrul Neurologic la 14 noiembrie 2005. Nu există

¹ A se vedea, de asemenea, CIJ, *Pulp Mills on the River Uruguay (Argentina v. Uruguay)*, Ordonanța din 13 iulie 2006, §§ 62 și 73.

nimic care să sugereze că autoritățile naționale nu au dorit să se conformeze cu măsura provizorie care le-a fost indicată. Deși o neînțelegere inițială între diferitele autorități naționale și o anumită lipsă de organizare în lucrul Direcției Agent Guvernamental au avut ca rezultat o întârziere regretabilă în asigurarea continuării tratamentului reclamantului la Centrul Neurologic, toate măsurile necesare au fost luate în timpul următoarei zile lucrătoare, la sfârșitul căreia el a fost internat înapoi la centru.

3. Reclamantul a fost transferat de la Centrul Neurologic la spitalul penitenciar în ziua de vineri, 11 noiembrie 2005. În ziua de luni, 14 noiembrie 2005, următoarea zi lucrătoare, el a fost transferat înapoi la Centrul Neurologic. Prin urmare, rezultă că conformarea cu măsura provizorie a fost întârziată doar cu trei zile. Având în vedere faptele specifice ale acestei cauze, eu nu pot constata că întârzierea în implementarea măsurii provizorii poate fi considerată că a împiedicat exercitarea efectivă a dreptului reclamantului de a sesiza Curtea cu o cerere individuală, în sensul articolului 34 al Convenției. În această privință, cauza este foarte diferită de cele în care transferul unui reclamant dintr-o țară cu ignorarea unei indicații date în temeiul articolului 39 al Regulamentului Curții are drept consecință inevitabilă zădărnicierea exercitării dreptului prin împiedicarea Curții să efectueze o examinare efectivă a cererii formulate în temeiul Convenției și, în ultimă instanță, să protejeze reclamantul împotriva potențialelor încălcări ale drepturilor garantate de Convenție, care au fost invocate.

Eu sunt de acord cu majoritatea că o întârziere în conformarea cu o măsură provizorie ar putea, în unele cazuri, să expună reclamantul unui risc real și să constituie o împiedicare a exercitării efective a drepturilor garantate prin Convenție. Totuși, în circumstanțele acestei cauze și având în vedere, în special, faptul că s-a constatat că starea reclamantului s-a stabilizat înainte ca el să fi fost externat de la Centrul Neurologic la 10 noiembrie 2005 și transferat la spitalul penitenciar, eu consider că întârzierea relativ scurtă până când reclamantul a fost reinternat în acel centru și a putut să finalizeze cursul său de terapie cu OHB nu l-a expus la un risc imediat sau deosebit de grav pentru viața sau sănătatea sa.

OPINIA DISIDENTĂ COMUNĂ A JUDECĂTORILOR
MYJER ȘI SAJÓ ÎN CEEA CE PRIVEȘTE PRETENȚIA
FORMULATĂ ÎN TEMEIUL ARTICOLULUI 3 AL
CONVENȚIEI

Noi am votat împotriva constatării unei violări a articolului 3.

Fără îndoială, reclamantul era într-o stare medicală gravă.

Noi, pur și simplu, nu suntem de acord cu faptul că – în timp ce se afla în detenție – reclamantului nu i s-a acordat asistența medicală necesară pentru starea lui.

Din faptele cauzei (paragrafele 22-43) rezultă clar că, în timpul detenției sale, el a fost examinat de multe ori de diferiți medici și că lui i s-au acordat diferite tipuri de asistență medicală specializată. El nu numai că a fost transferat la spitalul penitenciar atunci când, din punct de vedere medical, acest lucru a fost considerat necesar, dar chiar i s-a permis să efectueze tratamentul cu „oxigen hiperbaric” (OHB), care i-a fost recomandat, într-o secție neurologică specializată din afara închisorii.

Nu ține de competența noastră să ne pronunțăm asupra necesității medicale a acestui tratament special.

Deoarece noi am votat, de asemenea, împotriva unei constatări cu privire la o violare a articolului 34 – și, în cazul Judecătorului Sajó, împotriva unei violări a articolului 5 § 1 –, noi nu am votat pentru acordarea vreunei compensații reclamantului.

OPINIA DISIDENTĂ A JUDECĂTORULUI SAJÓ
ÎN CEEA CE PRIVEȘTE PRETENȚIA FORMULATĂ ÎN
TEMEIUL ARTICOLULUI 5 § 1 AL CONVENȚIEI

Fără îndoială, constatarea Curții cu privire la violarea articolului 5 § 1 este corectă. Motivul pentru care eu nu am votat împreună cu majoritatea a fost de a sublinia cât de abuzive sunt multe din pretențiile reclamantului, care pot cădea sub incidența situației prevăzute de articolul 17 al Convenției. În această privință, a se vedea, de asemenea, opinia mea disidentă cu privire la pretențiile reclamantului formulate în temeiul articolului 3.